

Udo van Dongen

Promotor van de Oosterschelde

De zonnestralen en de kleuren knallen je tegemoet op de onderwaterfoto's van Udo van Dongen. Nagenoeg ieder weekend is de onderzoekstechnicus van de TU Delft in Zeeland te vinden. Daar, in de Oosterschelde, schiet hij zijn beelden die het Zeeuwse onderwaterleven zo expressief weergeven. Zelfs het zicht is super op zijn foto's.

Tekst: Hans Fuchs • **Foto's:** Udo van Dongen

Hangmosselen

De Oosterschelde moet haast wel de favoriete onderwaterbiotoop zijn van Udo van Dongen. De onderwaterfoto's uit Delft is regelmatig te vinden bij de pijlers van de Zeelandbrug of een andere duikstek in de Oosterschelde. Hij weet uit het zoute Zeeuwse water foto's naar boven te brengen die iedereen wel moeten overtuigen van de schoonheid van de onderwaterwereld in Zeeland. Udo van Dongen portretteert het leven in de Oosterschelde als een explosie van kleur en expressie, als een uitbundig festijn. Je krijgt zin in duiken van zijn foto's. Dat ze bijzonder zijn, vonden ze ook bij de TU Delft en het Algemeen Dagblad. In het voorjaar exposeerde Van Dongen zijn foto's

Wedstrijden

Vorig jaar won Udo van Dongen de eerste prijs in het Grevelingenkampioenschap, de fotowedstrijd die parallel aan het Nederlands kampioenschap wordt gehouden.

Van Dongen won met een fraaie digitale opname van een groepje zeeanjelieren. Voor zijn digitale serie kreeg hij de tweede prijs. Bij de onderwaterfotografiewedstrijd-2005.nl sleepte de fotograaf met zijn serie de tweede prijs in de wacht. Dit jaar werd hij tweede bij de Underwater Arts Contest op de Duikvakerbeurs in de categorie Groothoek Masters met foto uit de Zeeuwse Delta van stel eierafzettende sepia's.

Nu doet Van Dongen mee aan het Nederlands Kampioenschap, dat ook opengesteld is voor digitale fotografen. De winnaar wordt in september bekend gemaakt: 'De concurrentie is groot en ik verwacht er niet teveel van, temeer omdat ik de mogelijkheden van mijn nieuwe set nog niet ten volle wist te benutten.'

van het Zeeuwse onderwaterleven in de Botanische Tuin van de universiteit. Hij werkt er als onderzoekstechnicus op de afdeling milieubiotechnologie van de faculteit Technische Natuurwetenschappen. Van Dongen: 'De directeur van de Botanische Tuin liep eens toevallig langs mijn computer en was onder de indruk van de kleurigheid en diversiteit van het onderwaterleven in de koude Oosterschelde.' Binnen de kortste keren hingen zestien van zijn foto's op canvas in een van de gebouwen van de Botanische Tuin. De media waren geïnteresseerd in zijn foto-expositie, zo bleek tijdens de opening van de nieuwe ingang en de museumshop van de Botanische Tuin: 'Eh ja, die mensen kwamen geloof ik niet voor mijn foto's. Er ging een gerucht dat prins Johan Friso langs zou komen...' Uiteindelijk kwam Friso nooit opdagen, maar de toegestroomde pers bleek niet ongevoelig voor de onderwaterfoto's. Een journalist van het Algemeen Dagblad was onder de indruk van de foto's uit de Oosterschelde. De krant drukte begin juni een aantal van deze beelden af in de weekendbijlage, met als kop 'Nederland Onderwaterland, de kleurrijke fotografie van Udo van Dongen'.

Donderpad met eieren.

De interesse voor de Zeeuwse foto's is te verklaren. Wie nooit in Zeeland duikt, moet haast wel achterover slaan van de heftige kleuren en de prachtige dieren die Van Dongen laat zien. Parende sepia's, een zachtrode viltkokeranemoon, een guitige blenny, naaktslakken met rhinoforen waarvan de punten felgekleurd zijn, een staak die overdadig begroeid is met mosselen, wieren, sponzen, zeesla en anemoontjes... Wie verwacht dat nou in Holland? In Van Dongens groothoekfoto's slaat de zon zijn stralen door de waterspiegel om de Zeeuwse onderwaterwereld een onverwachte dramatiek mee te geven.

Kiekjes

Udo van Dongen is net terug uit Bonaire, waar hij een fotoreportage maakte voor

DuikMagazine. De foto's op Bonaire maakte Udo van Dongen met zijn nieuwe Nikon D200 in een Hugyfot onderwaterhuis. 'Tijdens deze reportage kon ik voor het eerst naar hartenlust met deze camera fotograferen. Het was een genot om die echte 'klak' van een spiegelreflex onderwater te kunnen horen. Het was wel even wennen om door een zoeker je compositie te moeten bepalen, maar zeker goed te doen.'

De D200 camera is niet te vergelijken met de compacte point & shoot camera waarmee Van Dongen in 2003 zijn eerste foto's maakte. 'Ik ben begonnen met de onderwaterfotografie zoals de meeste andere mensen; met een eenvoudige digitale compactcamera en een stevige onderwaterlamp. Ik wilde kiekjes maken om thuis te laten zien hoe mooi het onder water is.'

Van Dongen begon in 1998 met duiken. Hij haalde in dat jaar in het Egyptische Safaga zijn brevet. 'Ik vond het geweldig.' Desalniettemin dook hij daarna ruim een jaar niet: 'De gelegenheid deed zich eenvoudigweg niet voor.' Na dat jaar haalde hij zijn advanced brevet in Mexico. Wederom volgde een duikpauze, totdat een Noorse studente hem overhaalde eens een duik te wagen in het koude Holland: 'We maakten een duik in Oostvoorne, gewoon met een huursetje, en ik vond het

fantastisch. Waarschijnlijk vanwege de Noorse studente, want zoveel is er in het Oostvoornse meer niet te zien. Eén of twee weken later doken we in de Oosterschelde en ik was helemaal verkocht.'

Na die duik in Zeeland kreeg het Hollandse water hem goed in de greep: 'Ik schafte zo snel als ik kon een volledige uitrusting aan en maakte in het halve jaar daarop honderd duiken, in de Oosterschelde, in Bretagne en de Middellandse Zee. Sinds die eerste duik in de

Promotor van de Oosterschelde

Oosterschelde ben ik nagenoeg elke week in Zeeland te vinden, zomer en winter.' Sinds augustus 2003 gaat er onder water altijd een camera mee. Tot voor kort was dat nog een digitale Canon G5. Hij maakte er de foto's mee die werden geëxposeerd in de Botanische Tuin. Het koude Zeeuwse water heeft in Udo van Dongen een goede promotor gevonden.

Steile leercurve

Zijn huidige camera, de Nikon D200, is het nieuwste digitale spiegelreflex model van Nikon. Van Dongen is enthousiast over de prestaties van de camera: 'Ik wilde graag over op digitale spiegelreflex. Met de D200 heb ik om te beginnen meer scherptediepte dan met de point & shoot camera met voorzetlens, waarmee ik voorheen fotografeerde. Als ik met de Canon een foto van bijvoorbeeld een slak maakte, kwam het vaak voor dat ik maar één rhinofoor scherp kreeg. Dit was onbedoeld, maar meer scherptediepte zat simpelweg niet in de optiek. Met de Nikon kan ik mijn diafragma zo ver knijpen dat ik dat beest er wel helemaal scherp op krijg, waardoor zo'n slak veel beter tot zijn recht komt. Daarnaast is de autofocus significant sneller en ook nog accuraat bij weinig licht, wat het scherpstellen vereenvoudigt. De beruchte afdrukvertraging van een point & shoot is zo goed als verdwenen waardoor ik veel beter in staat ben om een cruciaal moment vast te leggen. In de groothoekfotografie heb ik met de fisheye een veel bredere hoek dan bij mijn vorige camera met voorzetlens.' De snelle ontwikkeling die Van Dongen als onderwaterfotograaf doormaakte, is typisch voor een nieuwe generatie fotograferende duikers die van meet af aan werkt met digitale toestellen. De steile leercurve, die zo typisch is voor de digitale fotografie helpt deze fotografen naar geweldige resultaten in een tempo waar analoge fotografen alleen maar van kunnen dromen. Onderwater heeft Van Dongen altijd digitaal gefotografeerd: 'Ik zag teveel matige analoge opnamen, wat me

Spullen

Udo van Dongen begon in augustus 2003 te fotograferen met een (ultra)compacte Canon Ixus 400 in het bijbehorende Canon Onderwaterhuis. In eerste instantie met een stevige duiklamp en na korte tijd met een Inon D180 flitser. Na minder dan een jaar moest de Ixus 400 plaatsmaken voor een Canon G5 in een Umie DCH-701 onderwaterhuis, waarmee Van Dongen tot voor kort zijn digitale onderwaterfoto's maakte. Voor de macro fotografie gebruikte hij één of twee Inon UCL-165 voorzetlens. Voor de groothoekfotografie werd de Inon UWL-100, al dan niet met domepoort, als voorzetlens gebruikt. De beelden werden ingeflitst met een tweetal optisch getriggerde Inon D180 flitsers. Tegenwoordig beschikt Van Dongen over een Nikon D200 in een Hugyfot behuizing. Flitsen deed hij tot voor kort met een Inon Z240 en een D180 slave flitser. De D180 is inmiddels vanwege de betrouwbaarheid als slave flitser in combinatie met de Z-240 vervangen door een tweede Z-240. Voor de D200 gebruikt Van Dongen een Sigma 50 mm macro lens, een Nikon 10.5 fisheye en een Sigma 10 – 20 mm groothoek zoomlens.

Bostoniensis

Sepiaparing

Harlekijnkop

viltkokeranemoon

ontmoedigde om er ook aan te beginnen. Met een digitale camera kun je voor relatief weinig geld toch behoorlijke resultaten boeken.' Hij schiet zijn foto's tegenwoordig in RAW omdat dit een behoorlijke flexibiliteit met zich meebrengt: 'Je bent als het ware je eigen ontwikkelcentrale. Om een foto te bekijken, moet er eerst het een en ander aan bewerkingen worden uitgevoerd, voordat je een goed idee hebt van het resultaat. Het is omslachtiger, maar het biedt je de mogelijkheid om zelf te bepalen hoe de witbalans en dergelijke wordt.'

Kolvoorts vijver

Voor Van Dongen draait een goede onder-

waterfoto om vier dingen: 'Een goed kleur-gebruik, dynamiek, compositie en mooi uitbelichten. Wat dat betreft bewonder ik de onderwaterfoto's van bijvoorbeeld Werner Thiele. Die slaagt erin om een maximaal contrast in zijn foto's te krijgen en een maximaal gebruik van kleuren. Alles tussen wit en zwart zit erin. In zijn groothoekopnames zijn de onderwerpen altijd perfect uitgelicht.' Hij noemt ook David Doubilet, Hans Leijnse en Willem Kolvoort als fotografen wiens werk hij waardeert: 'De foto's van Doubilet, wat moet ik daar nou van zeggen? Die zijn gewoon fantastisch. Hij is van de oude stempel, maar niet klassiek. Ik vind zijn

foto's altijd erg dynamisch. Van Leijnse vind ik het knap dat hij zijn onderwerpen altijd zo uitgebalanceerd uitlicht. Zijn foto's hebben iets mooi steriels en stralen vakmanschap uit.' Van Willem Kolvoort maakte Van Dongen ooit een lezing mee waarin hij vol vuur vertelde over de foto's die hij maakte in de vijver in zijn eigen tuin: 'Als een soort Jan Wolkers, zo gepassioneerd en gedreven vertelde Kolvoort over zijn eigen vijver. Maar ook de foto's zelf zijn heel bijzonder. Neem bijvoorbeeld de platen die Kolvoort in Patagonië maakte: ik was zwaar onder de indruk van de beelden die hij daar van walvissen vastlegde.' ●